

SECTION 6

AGRICULTURE / ÈKỌ ỌGBÌN

INTRODUCTION/ ỌRỌ ÀKỌSỌ

<p>Agriculture (also called farming or husbandry) is the cultivation of animals, plants, fungi and other life forms for food, fiber, and other products used to sustain life.^[1]</p> <p>Agriculture was the key implement in the rise of sedentary human civilization, whereby farming of domesticated species created food surpluses that nurtured the development of civilization. Agriculture is also observed in certain species of ant and termite, but generally speaking refers to human activities</p>	<p>Èkọ ọgbìn (Èkọ iroko) jẹ ọ̀nà itọ́jú àwọn ẹranko, àwọn ọgbìn, àwọn osunwuuru at'awọn ohun aláàyè miran fún jíjẹ, fún oran at'awọn ẹsún miran tó wà fún itọ́jú emi. Èkọ ọgbìn jẹ nkan gbogi tó sẹdà amuwa ilaju fún ọmọ-èniyàn. Ìroko nípa síso àwọn di ẹranko-ilẹ jẹkí onjẹ wopo. Eléyi sì mú kí idàgbàsókè nínú ilaju bá ọmọ èniyàn. A rí nínú àwọn ẹyà eèrà àti ikán tó nse bii pé wọn nse isẹ ọgbìn, àmọ́sá isẹ ọgbìn ni a yá sọtó fún àwọn ọmọ èniyàn nikan.</p>
<p>Fertilizer: A chemical substance that is added to soil to give it more nutrients*****</p>	<p>Ajílẹ̀: Ajílẹ̀ jẹ oríṣi ẹlẹ kan tí a nbù sí ilẹ láti fún un ní èròjà sí i.</p>
<p>Soil Erosion: the process by which soil is gradually removed by the rain, wind, or sea from a region of the Earth's surface.</p>	<p>Ìlẹ́yínrìn: ọ̀nà bí àgbàrá òjò, atẹgùn tàbí ríru omi òkun ẹe ngbà ilẹ lọ láti àwọn orí ilẹ ayé kan.</p>
<p>Gardening: the practice of growing and cultivating plants.</p>	<p>Èkọ Ìroko ọgbìn: Èkọ ifurugbin àti iroko àwọn ohun ọgbìn</p>
<p>Animal husbandry: the practice of breeding and raising livestock.</p>	<p>Èkọ Ìroko ẹran-ọ̀sìn: Èkọ itoju àti idagbasoke àwọn ẹran-ọ̀sìn</p>
<p>Agronomy: the science and technology of producing and using plants for food, fuel, feed, fiber.</p>	<p>Èkọ ilò èrè-oko: ẹkọ ìmọ-jìnlẹ̀ àti ìmọ-ẹrọ nípa isẹdà àti lílò àwọn ohun-ọgbìn fún onjẹ, ohun idáná, onjẹ ẹran-ọ̀sìn, àti ohun ríran</p>
<p>Weather: the state of the atmosphere, to the degree that it is hot or cold, wet or dry, calm or stormy, clear or cloudy.</p>	<p>Ojú-ọjọ: ipò tí òyì-ọjú ayé wa, yálà, ó gbóná ni tàbí ó tutù ni, ó rẹ ni tàbí ó gbẹ ni, o dákẹrọrọ ni tàbí ó nfẹ ìjì ni, ó mó sákálá ni tàbí ó kún fún ikúùkù.</p>

VOCABULARY / ÌTÚMỌ - ỌRỌ

English	Yoruba	English	Yoruba
Agriculture	Èkọ ọgbìn	Loam	Ìlẹ́dú, Ilẹ́ dúdú
Agronomy	Èkọ ilò èrè-oko	Locust	Eṣú
Animal husbandry	Èkọ Ìroko ẹran-ọ̀sìn	Manure	Ẹlẹ́bọtọ
Antibiotics	Oògùn ẹyàwuuru	Herding	Ìdaran
Bat	Àdán	Pesticide	Ẹlẹ́ apakòkòrò
Cash crops	Èso amówówá	Pest	Kòkòrò oko
Clay	Odo	Plant breeding	
Climate (weather pattern)	***** Ojú- ọjọ	Rake	Ọkọ ikéwéjọ, Réèkì

SCIENCE AND TECHNOLOGY HANDBOOK

Compost		Rangeland	
Crop Yields		Livestock	Ohun Ọsín
Cultivation	Ìṣètọ́jú ilẹ̀	Sand	Yanrìn
Cutlass	Àdà	Shovel	Ọkọ-ìwalẹ̀
Erosion	Ilẹ́yìnṛìn	Soil	
Farm produce	Èrè oko	Termite	Ikán
Fertilizer	Ajílẹ̀	Tropism	Idari***
Food crops	Èso fún jíjẹ	Weather	Ojú-ọjó
Forest	Aginjù	Weeds	Èpò
Gardening	Èkọ́ Iroko ọgbin	Weevil	Ìràwò, Kòkòrò ẹwà
Growing Crops	Ìfúnrúngbìn	Wheat	Àlìkámà
Growth hormone	Oje idàgbàsókè	Wheelbarrow	Qmọla-nke
Hoe	Ọkọ́	Digger	Dígà, Ọkọ-Ìgbèlẹ̀
Industrial agriculture		Spade	Ọkọ́ -Ìbulẹ̀
Irrigation	Ìbomirin (ilẹ̀)		

SOME PRODUCTS OF AGRICULTURE / DÍÈ NÍNÚ ÀWỌN ÈSÚN OKO-ŞİŞE

	PRODUCT / ÈSÚN OKO-ŞİŞE	English	Yoruba
1	FOOD / ONJE	Cereals	Wóró-irúgbìn
		Vegetables	Ewéko, Ewébẹ̀
		Fruits	Àwọn Èso
		Meat	Èran
2	FIBER / ÀWỌN ỌRAN	Hemp	Igbó
		Silk	Sányán, Sẹ̀dà
		Flax	Ọgbọ́
3	FUELS / ÀWỌN OUN ÌDÁNÁ	Biofuel	Ohun idáná
4	RAW MATERIALS / ÀWỌN OUN ÈLÒ ỌRỌ́	Lumber	Gedú
		Bamboo	Qparun
5	OTHERS / ÀWỌN NKAN MÍRAN	Biopharmaceutical	Agbo
		Bioplastics	Oje-rọ̀bà

DIFFERENT TYPES OF FOOD CROPS IN NIGERIA / ÀWỌN ORÍŞI ESO FUN JIJE NI ILE NAJIRIA

English	Yoruba	English	Yoruba
Beans	Èwà	Melon	Bàrà
Cashew nut	Kaşú	Palm oil	Epo Ọpe
Cassava	Gaàrí	Plantains	Ọgèdẹ̀
Cocoa	Kòkó	Rice	Ìrẹ̀sì
Groundnut	Èpà	Yams	Ìsù
Maize	Àgbàdo	Guinea-corn	Ọkà bàbà

MAIN CASH CROPS OF NIGERIA / ORÍŞI ÀWỌN ÈSO AMÓWÓWÁ TI ILÈ NÀÌJÍRÌÀ

English	Yoruba	English	Yoruba
Cashew nuts	Kaşú	Palm kernel	Èkùrọ́

ÌWÉ-ÌLÉWỌ ẸKỌ ÌMỌ-JÌNLÈ ÀTI ÌMỌ-ẸRỌ

Cocoa	Kòkó	Rubber	Rọbà
Cotton	Òwú	Soybean	Sóyà
Groundnuts	Ẹpà	Yams	Iṣu
Kolanut	Obì		

MAIN LIVESTOCK REARED IN NIGERIA / ÀWỌN ẸRAN ỌSÌN ILÈ NÀÌJÍRÌÀ

English	Yoruba	English	Yoruba
Cattle	Màlúù	Guinea fowl	Awó, Ẹtù
Donkey	Kẹ̀tẹ̀kẹ̀tẹ̀	Pigeon	Eyélé
Ducks	Pẹ́pẹ́yẹ	Pig	Ẹlédẹ
Turkey	Tòlótóló	Sheep	Àgùntàn
Goats	Ewúré		